

Advies Hogeschool der Kunsten Den Haag

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van het voorstel van de Hogeschool der Kunsten Den Haag (hierna de HdK) dat het College van Bestuur met zijn brieven van 3 mei 2012 (kenmerk U12.0503/CvB's) en 22 juni 2012 (kenmerk U12.0622/CvB's) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft gezonden.

De commissie heeft het voorstel van de HdK beoordeeld aan de hand van het beoordelingskader dat de staatssecretaris van OCW heeft vastgesteld (brief aan de Tweede Kamer van 7 maart 2012) en bij brief van 5 maart 2012 bekend heeft gemaakt aan de universiteiten en hogescholen die betrokken zijn bij de hoofdlijnenakkoorden. De commissie is zich ervan bewust dat de HdK het voornemen heeft een fusie aan te gaan met Hogeschool Codarts Rotterdam (hierna Codarts). Voor zover van belang voor de beoordeling op grond van het beoordelingskader heeft de commissie rekening gehouden met de gezamenlijke voornemens van de twee hogescholen. De beoordeling en het advies van de commissie betreffen het voorstel van de HdK.

De fusiepartners hebben op 3 mei 2012 een gezamenlijk voorstel voor de prestatieafspraken ingediend, "Een klasse apart", met daarin, en meer nog in de aanvullende informatie van 22 juni 2012, ook informatie over de indicatoren met betrekking tot de afzonderlijke instellingen.

De commissie heeft op 8 juni 2012 een gesprek gevoerd met een vertegenwoordiging van de HdK en Codarts. Naar aanleiding van vragen van de commissie hebben de beide hogescholen hun voorstellen toegelicht.

Profiel

De HdK beschrijft haar profiel als volgt.

De HdK bestaat uit de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en het Koninklijk Conservatorium. Het Koninklijk Conservatorium en de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten zijn bekend om de sterke afdelingen klassieke muziek en de scheppende afdelingen, en om de sterke opleidingen Autonome beeldende kunst en Vormgeving. Ze bieden bijzondere masteropleidingen aan als Type and Media, ArtScience, Sonologie en Artistic Research en een toonaangevende opleiding in oude muziek. De HdK heeft een duidelijke visie op onderzoek in de kunsten, onder andere door een unieke samenwerking met de Universiteit Leiden. Traditie en vernieuwing zijn belangrijke kernwaarden.

Codarts en de HdK zijn voor een belangrijk deel complementair wat betreft opleidingen en cultuur, wat mogelijkheden biedt voor nieuwe dwarsverbanden. Ze willen elkaar versterken als internationaal georiënteerde hogescholen en zetten zich in om de komende jaren tot de top van de internationale kunstvakopleidingen te (blijven) behoren. Samenwerken en het aanbrengen van focus en massa zou meerwaarde moeten meebrengen voor de student én het werkveld. Een fusie wordt dan ook gezien als een uitwerking van de voorstellen van de Commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel en de Commissie Dijkgraaf voor een Sectorplan hbo Kunstonderwijs. Uniek voor de fusie-instelling zal zijn dat ze opleidingen aanbiedt voor jong talent vanaf vijf jaar,

binnenschools en buitenschools, die doorlopen tot bachelor- en masteropleidingen. Ook zijn er promotietrajecten mogelijk. Overigens blijft in de nieuwe situatie met circa 3.000 studenten nog steeds sprake van kleinschalig onderwijs. In het kader van de capaciteitsreductie uit het Sectorplan hbo Kunstonderwijs bij de bacheloropleidingen gaan Codarts en de HdK meer samenhang aanbrengen in de gemeenschappelijke opleidingen klassieke muziek, jazz en dans.

De commissie heeft het voorstel beoordeeld aan de hand van de criteria:

- ambitieniveau en realiteitsgehalte;
- aansluiting bij nagestreefde ontwikkelingen op stelselniveau: zwaartepuntvorming en differentiatie;
- uitvoerbaarheid.

De commissie beoordeelt het voorstel van de HdK als volgt.

Ambitie

De commissie constateert met betrekking tot *onderwijskwaliteit en studiesucces* dat de HdK op vrijwel alle indicatoren een handhaving van de huidige prestaties nastreeft; dat geldt voor het bachelorrendement, uitval, switch en studenttevredenheid. Vanwege het specifieke karakter van het kunstvakonderwijs willen Codarts en de HdK een internationale benchmark uitvoeren naar uitval en rendementen bij collega-instellingen. Ten aanzien van de proportie docenten met ten minste een mastergraad streeft de HdK een verhoging na tot boven de 70%, wat uitzonderlijk is bij de kunsthogescholen. Aan de norm van onderwijsintensiteit wordt reeds ruimschoots voldaan. De indirecte kosten wil de HdK stabiliseren op het relatief lage niveau. De commissie concludeert dat het voorstel goede voornemens bevat met betrekking tot onderwijskwaliteit en studiesucces.

De commissie heeft met nadruk gekeken of er sprake is van aanhoudende bewezen hoge kwaliteit. Zij heeft daarbij strenge grenzen gesteld aan wat zij als zodanig accepteert. Naar het oordeel van de commissie is sprake van aanhoudende bewezen hoge kwaliteit als de hogeschool in verhouding tot de gemiddelde resultaten in het hoger beroepsonderwijs in de afgelopen periode zeer goede scores heeft gerealiseerd voor elk van de volgende indicatoren: uitval, switch, bachelorrendement en onderwijskwaliteit/excellentie¹. De commissie concludeert dat de HdK voldoet aan deze strenge eisen voor aanhoudende bewezen hoge kwaliteit.

De commissie constateert met betrekking tot de ontwikkeling van het *onderwijsaanbod* dat het samengaan van de beide instellingen tot een kleine reductie van het aantal opleidingen zou kunnen leiden. Op het gebied van muziek komt er één interfaculteit voor docent en educatie. Daarnaast vindt integratie plaats van het aanbod in de klassieke afdelingen. Voor studenten heeft dit geen negatieve gevolgen; het biedt juist meer keuzemogelijkheden. Een hogere kwaliteit door een scherpe selectie en een verbeterd onderwijsaanbod is het uitgangspunt bij de capaciteitsreductie in de bacheloropleidingen, voortvloeiend uit het Sectorplan hbo Kunstonderwijs 'Focus op toptalent' en de Houtskoolschets. De commissie concludeert dat het voorstel goede voornemens bevat met betrekking tot het onderwijsaanbod.

¹ De commissie hanteert het uitgangspunt dat alleen een hoge studenttevredenheid (NSE) en een hoog bachelorrendement een te smalle basis is om te kunnen spreken van aanhoudende bewezen hoge onderwijskwaliteit. Zij acht bevestiging door een accreditatieoordeel noodzakelijk. Omdat er in de afgelopen periode nog geen goed/excellent oordelen zijn geveld op opleidingsniveau kiest de commissie in deze overgangperiode naar een nieuw accreditatiestelsel voor de facetoordelen bij accreditaties. Noodzakelijke voorwaarde is dat de oordelen overwegend 'goed' en 'excellent' zijn. De grens is gesteld op 2/3, over alle accreditaties van bestaande voltijds bacheloropleidingen in de instelling.

De commissie constateert met betrekking tot *onderzoek en valorisatie* dat de sinds 2001 aan de HdK bestaande doctoraatstrajecten 'docARTES' (muziek) en 'PhDarts' (beeldende kunst en vormgeving) een belangrijk element zijn. Het promotierecht voor deze trajecten ligt bij de Universiteit Leiden. De ambitie van beide instellingen is om dit uit te bouwen tot een landelijke voorziening voor onderzoek in de kunsten, die een structuur biedt voor PhD-trajecten. Wat betreft valorisatie kan gemeld worden dat er jaarlijks vele evenementen zijn met talrijke bezoekersaantallen waaraan externe partners deelnemen en bijdragen in de vorm van het beschikbaar stellen van faciliteiten. Over deze evenementen worden recensies geschreven. Omdat het werkkterrein specifiek is en internationaal, wil de HdK met een aantal internationaal vergelijkbare instellingen een benchmark definiëren. Enerzijds is dit bedoeld om tot een ontwerp te komen van het begrip valorisatie in de kunsten, anderzijds om vergelijkingsmogelijkheden te ontwikkelen. Hoewel ondernemerschap op tal van plekken in het curriculum wordt aangeboden, wil de HdK (samen met Codarts) ondernemerschap nog steviger verankeren in het onderwijsaanbod. Dit zal gebeuren door een herijking aan de hand van nieuwe landelijke profielen, het opzetten van een Career Development Office (CDO) en het uitbouwen van coproducties. De commissie concludeert dat het voorstel goede voornemens bevat ten aanzien van onderzoek en valorisatie.

Gegeven bovenstaande conclusies met betrekking tot onderwijskwaliteit en studiesucces, aanhoudende bewezen hoge kwaliteit, het onderwijsaanbod, onderzoek en valorisatie, alles afwegende, beoordeelt de commissie het instellingsvoorstel als bijzonder ambitieus, en realiseerbaar.

Aansluiting

De commissie wijst met betrekking tot *zwaartepuntvorming* opnieuw op de voorgenomen fusie tussen Codarts en de HdK, die een goede uitwerking van het Sectorplan hbo Kunstonderwijs vormt. De commissie constateert dat in het voorstel gerefereerd wordt aan de Human Capital Agenda (HCA) van de topsector Creatieve industrie. De onderwerpen van deze HCA staan ook centraal in het Sectorplan hbo Kunstonderwijs. De commissie mist wel een concrete aanduiding van de wijze waarop de betrokkenheid bij de topsector en de HCA zal worden gerealiseerd. De commissie concludeert dat de HdK goed beleid voert ten aanzien van zwaartepuntvorming.

De aanvraag van Codarts en de HdK voor het Centre of Expertise 'Onderzoek in relatie tot de kunsten' is door de commissie beoordeeld voor eventuele financiering vanuit het selectieve budget. Het Centre beoogt aan te sluiten bij de topsector Creatieve industrie en moet een bijdrage gaan leveren aan vernieuwing in het kunstonderwijs voor bachelor- en masteropleidingen. De commissie beoordeelt het voorstel als onvoldoende (zie bijlage 3 voor haar motivatie).

De commissie constateert met betrekking tot *onderwijsdifferentiatie* dat, zoals in alle kunstvakopleidingen, individuele differentiatie ten gevolge van het kleinschalige onderwijs een belangrijk begrip van dit concept is. Tevens zijn Codarts en de HdK internationaal georiënteerd. Zo heeft de HdK van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) het bijzondere kenmerk internationalisering verkregen. Daarnaast bieden Codarts en de HdK nieuwe driejarige honoursprogramma's aan voor zeer talentvolle studenten in de bachelorfase. Ook bieden ze zowel in Rotterdam als Den Haag specifieke masteropleidingen aan. De commissie concludeert dat de HdK goed beleid voert ten aanzien van onderwijsdifferentiatie.

Gegeven bovenstaande conclusies, alles afwegende, oordeelt de commissie dat de HdK met haar voorstel sterk inzet op zwaartepuntvorming en onderwijsdifferentiatie.

Uitvoerbaarheid

De commissie constateert met betrekking tot de uitvoerbaarheid van het voorstel dat de genoemde maatregelen als selectie aan de poort, kleinschalig onderwijs, bindend studieadvies, docenten vanuit de beroepspraktijk en openbare eindexamens met externe deskundigen, belangrijke en reeds in HdK bestaande instrumenten zijn. De commissie constateert ten aanzien van zwaartepuntvorming dat de implementatie van de samenwerking goed is gedocumenteerd met een tijdschema. Bovendien geeft het voorstel aan dat de fusiepartners bereid zijn tot een herschikking van 2 à 3% uit de eigen middelen om te kunnen investeren in nieuwe ontwikkelingen. Hoe in dit kader het personeelsbeleid een rol speelt of zou moeten spelen, hebben de beide instellingen in de stukken niet uiteengezet. De inzet van het World Music & Dance Centre (WMDC) wordt in de stukken gepresenteerd als een voorbeeld van de uitvoering van een belangrijke vernieuwing. Het WMDC is naast een concertpodium een bedrijfsverzamelgebouw voor organisaties op het gebied van wereldmuziek en community arts. De commissie constateert ten aanzien van differentiatie dat ook hier het reeds bestaande instrument van selectie bij de instroom een rol speelt. De HdK kan bogen op een unieke samenwerking met de Universiteit Leiden in docARTES en PhDArts.

De commissie beoordeelt het instellingsvoorstel als uitvoerbaar.

Advies aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Op grond van de beoordeling van het voorstel van de Hogeschool der Kunsten Den Haag aan de hand van drie criteria (ambitieniveau en realiteitsgehalte, aansluiting bij de gewenste ontwikkelingen op stelselniveau en uitvoerbaarheid), daarbij rekening houdend met de wegingsfactoren zoals beschreven in paragraaf 3 van het beoordelingskader, komt de commissie tot het volgende advies aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

1. De commissie beoordeelt het ambitieniveau en realiteitsgehalte alsmede de aansluiting op de gewenste stelselontwikkeling van het voorstel voor de prestatieafspraken van de Hogeschool der Kunsten Den Haag als toereikend. In bijlage 1 zijn de nulmeting en de streefcijfers voor de indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces opgenomen.
2. Gezien de oordelen op de drie criteria ten aanzien van onderwijs, onderzoek en valorisatie komt de commissie tot de conclusie dat de Hogeschool der Kunsten Den Haag in aanmerking dient te komen voor middelen uit het selectief budget. De commissie plaatst het voorstel van de Hogeschool der Kunsten Den Haag in de categorie 'zeer goed'. In bijlage 2 zijn de scores opgenomen.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,

prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1a: Verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie 2015
(HBO1) Studiesucces: Uitval	24,9 %	24,0 %
(HBO2) Studiesucces: Switch	1,9 %	1,9 %
(HBO3) Studiesucces: Bachelorrendement	74,0 %	74,0 %
(HBO4) Kwaliteit /excellentie: Studentenoordeel over de opleiding in het algemeen	3,8	3,8
(HBO5) Maatregelen: Docentkwaliteit	69 %	72 %
(HBO6) Maatregelen: Onderwijsintensiteit	0 %	0 %
(HBO7) Maatregelen: Indirecte kosten	2,7	2,7

Bijlage 1b: Gebruikte definities verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

In deze bijlage geeft de commissie aan of uw instelling de RCHOO definitie en nadere omschrijving heeft gebruikt en waar een eventuele andere invulling van de nadere omschrijving en gebruikte methode en databron staat beschreven. Onder 'pag nulmeting' en 'pag ambitie' wordt aangegeven waar een omschrijving in het voorstel is gevonden.

Een uitgebreide versie van dit overzicht ontvangt u van het Ministerie van OCW.

Indicator	Definitie
(HBO1) Studiesucces: Uitval	<p>Het aandeel van het totaal aantal voltijd bachelorstudenten (eerstejaars HO) dat na één jaar niet meer bij dezelfde instelling in het hoger onderwijs staat ingeschreven.</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief U12.0622/CvB's</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="36; brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="36; brief"/></p>
(HBO2) Studiesucces: Switch	<p>Het aandeel van het totaal aantal voltijds bachelorstudenten (eerstejaars HO) dat na 1 jaar studie staat ingeschreven bij een andere studie bij dezelfde instelling</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief U12.0622/CvB's</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="36; brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="36; brief"/></p>
(HBO3) Studiesucces: Bachelorrendement	<p>Het aandeel van de voltijd bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij dezelfde instelling inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studietijd + één jaar (C+1) bij dezelfde instelling het bachelorsdiploma behaalt</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief U12.0622/CvB's</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="36; brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="36; brief"/></p>
(HBO4) Kwaliteit /excellentie: Studentenoordeel over de opleiding in het algemeen	<p>Studentenoordeel over de opleiding in het algemeen</p> <p>Definitie RCHOO. Gemiddelde NSE studenttevredenheidscore score op 5-puntsschaal.</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="37"/> pag ambitie: <input type="text" value="brief"/></p>
(HBO5) Maatregelen: Docentkwaliteit	<p>Het aandeel van de docenten (OP) met een master/ PhD in het totaal aantal docenten (OP)</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief U12.0622/CvB's</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="38; brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="39; brief"/></p>

Indicator	Definitie
(HBO6) Maatregelen: Onderwijsintensiteit	<p>Het aandeel van de voltijd bacheloropleidingen met minder dan 12 geprogrammeerde contacturen (klokuur/week) in het eerste jaar.</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief U12.0622/CvB's</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="39"/> pag ambitie: <input type="text" value="39"/></p>
(HBO7) Maatregelen: Indirecte kosten	<p>De ratio OP/OOP (fte)</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief U12. 0904/CvB's</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="brief"/></p>

Bijlage 2: Scores bij de beoordeling van het voorstel van de Hogeschool der Kunsten Den Haag

Score aan de hand van paragraaf 3 van het beoordelingskader (brief staatssecretaris van OCW 7 maart 2012):

Ambitieniveau en realiteitsgehalte	5 (door bewezen kwaliteit)
Aansluiting bij gewenste ontwikkelingen op stelselniveau	4

Conclusie: het voorstel is toereikend voor de voorwaardelijke financiering.

Ten behoeve van de toekenning van het selectieve budget telt het tweede criterium dubbel:

Ambitieniveau en realiteitsgehalte	5
Aansluiting bij gewenste ontwikkelingen op stelselniveau	$2 \times 4 = 8$
Uitvoerbaarheid	4
Totaalscore	17

Conclusie: het voorstel valt in de categorie 'zeer goed'.

De staatssecretaris van OCW (brief 26 april 2012) heeft de volgende indeling vastgesteld voor de toekenning van de middelen uit het Selectieve Budget (SB):

4 – 11 punten	:	onvoldoende voorstellen
12 – 14 punten	:	goede voorstellen
15 – 17 punten	:	zeer goede voorstellen
18 – 20 punten	:	excellente voorstellen

De commissie beoordeelt het voorstel voor het aangevraagde Centre of Expertise 'Onderzoek in relatie tot de kunsten' als onvoldoende.

Bijlage 3: Centre of Expertise

De aanvraag voor het Centre of Expertise Onderzoek in relatie tot de kunsten is door de commissie beoordeeld voor eventuele financiering vanuit het selectieve budget. Het Centre is aangevraagd door Codarts en de HdK. Het beoogt aan te sluiten bij de topsector Creatieve Industrie en moet een bijdrage gaan leveren aan vernieuwing in het kunstonderwijs voor bachelor- en masteropleidingen.

De commissie heeft (conform het *besluit experiment prestatiebekostiging HO*) beoordeeld of het met de aanvraag beoogde Centre of Expertise aan de volgende twee voorwaarden voldoet: (1) Het Centre past in het profiel van de instelling(en); het gaat om integrale zwaartepuntvorming rond onderwijs en onderzoek, gebaseerd op de (economische) zwaartepunten in de regio. (2) Er is sprake van cofinanciering en publiek-private samenwerking (bij zorg en onderwijs is cofinanciering geen harde voorwaarde, maar wel een pre). Een deel van de uitwerking (zoals de begroting) kan in 2013 plaatsvinden, zolang het voorstel aannemelijk maakt dat in dat jaar aan de voorwaarden kan worden voldaan. In dit licht komt de commissie ten aanzien van de twee voorwaarden tot de volgende conclusies.

De focus van het Centre wordt gelegd op een aantal specifieke onderzoeksdomeinen (music in a global context, nieuwe media & cultural industries, educatie en community arts en excellence and well being) die volgens de commissie voldoende aansluiten bij het profiel van de instellingen. Uit het voorstel voor het Centre blijkt echter dat het onvoldoende gericht is op een duidelijk regionaal zwaartepunt. Het voorstel maakt bovendien onvoldoende concreet op welke wijze sprake zal zijn van integrale zwaartepuntvorming rond onderwijs en onderzoek. De commissie concludeert dat het voorstel voor het Centre of Expertise onvoldoende aannemelijk maakt dat aan de eerste voorwaarde kan worden voldaan.

In het voorstel wordt gesproken over samenwerking in een gezamenlijk netwerk van podia, gezelschappen en andere instellingen uit de creatieve industrie. Dit wordt echter niet nader gespecificeerd. Daarnaast is het onduidelijk hoe de cofinanciering vormgegeven gaat worden. Er wordt geen inzicht gegeven in de wijze waarop deze in 2013 verwezenlijkt kan zijn. De commissie concludeert dat het voorstel voor het Centre of Expertise onvoldoende aannemelijk maakt dat aan de tweede voorwaarde kan worden voldaan.

Gezien bovenstaande conclusies beoordeelt de commissie het voorstel voor het beoogde Centre of Expertise als onvoldoende.